

ПІДПРИГОРА Ю. Г.

Київський національний лінгвістичний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДІЄСЛІВ-СЛУЖБОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ІНХОАТИВНИХ ДІЄСЛІВНИХ ПЕРИФРАЗ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Статтю присвячено актуальній для теорії нефлективної морфології проблемі граматизації, або метафоризації службових дієслів аналітичних дієслівних конструкцій іспанської мови з позицій когнітивної теорії, що дозволило апробувати висунуту гіпотезу щодо поетапного перетворення номінативних дієслів на службові, перифрастичні на прикладі дієслів *ponerse, echar(se), romper, liarse, dar, arrancar, disparar, arrojar, soltarse, meterse, salir*, що в результаті метафоризації стають службовими дієсловами інхоативних перифраз іспанської мови.

Ключові слова: концепт, метафоричне поле, номінативне дієслово, перифрастичне дієслово, інхоативна дієслівна перифраза.

Статья посвящена актуальной для теории нефлективной морфологии проблеме граматизации, или метафоризации служебных глаголов аналитических глагольных конструкций испанского языка с точки зрения когнитивной теории, что позволило апробировать выдвинутую гипотезу о поэтапном преобразовании номинативных глаголов в служебные, перифрастические на примере глаголов *ponerse, echar(se), romper, liarse, dar, arrancar, disparar, arrojar, soltarse, meterse, salir*, которые в результате метафоризации становятся служебными глаголами инхоативных перифраз испанского языка.

Ключевые слова: концепт, метафорическое поле, номинативный глагол, перифрастический глагол, инхоативная глагольная перифраза.

The article deals with a topical problem of non-inflectional morphology that of analitic verbal periphrases auxiliary verbs grammatization, or metaphorization from the cognitive theory point of view. Such an approach allowed to approve a suggested hypothesis about the nominative verbs gradual transformation into the perifrastic ones after the example of the verbs *ponerse, echar(se), romper, liarse, dar, arrancar, disparar, arrojar, soltarse, meterse, salir*, becoming incoative periphrases auxiliary verbs in consequence of the metaphorization.

Key words: concept, metaphorical field, nominative verb, periphrastic verb, incoative verbal periphrase.

Актуальність дослідження зумовлюється спрямованістю сучасних лінгвістичних пошуків на вивчення морфологічної проблематики у лінгвокогнітивному аспекті, що пов'язано з такою провідною тенденцією сучасної лінгвістичної думки, як лексикалізація грамматики.

Метою дослідження є розкриття закономірностей функціонування когнітивних механізмів носіїв іспанської мови під час вербалізації абстрактного концепту ПОЧАТОК ДІЇ через дієслівні перифрази, утворені дієсловами *ponerse, echar(se), romper, liarse, dar,*

arrancar, disparar, arrojar, soltarse, meterse, salir, шляхом встановлення їх концептуально-семантичних характеристик.

Предметом дослідження є інхотативні дієслівні перифрази *ponerse + a + infinitivo, echar(se) + a + infinitivo, romper + a + infinitivo, liarse + a + infinitivo, darle + por + infinitivo, arrancar + a + infinitivo, disparar + a + infinitivo, arrojar + a + infinitivo, soltarse + a + infinitivo, meterse + a + infinitivo, salir + gerundio*.

Об'єктом дослідження виступають службові дієслова *ponerse, echar(se), romper, liarse, dar, arrancar, disparar, arrojar, soltarse, meterse, salir* як формотворчі елементи цих дієслівних конструкцій.

Матеріалом дослідження слугували відповідні статті тлумачних іспаномовних та двомовного іспансько-російського словників, присвячені вище зазначеним дієсловам.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше було виведено закономірності процесу граматизації, або метафоризації службових дієслів аналітичних дієслівних конструкцій іспанської мови з позицій когнітивної теорії, що дозволило отримати нові для нефлективної морфології результати, зокрема: 1) апробовано висунуту гіпотезу щодо поетапного перетворення номінативного дієслова на службове, перифрастичне; 2) доведено, що процес створення дієслівних перифраз протікає за сценарієм запропонованої імовірної моделі кодування висловлення; 3) встановлено роль дієслів *ponerse, echar(se), romper, liarse, dar, arrancar, disparar, arrojar, soltarse, meterse, salir* в процесах категоризації, концептуалізації й вербалізації інформації в свідомості мовця; 4) запропоновано спеціальний маркер для позначення особливого статусу перифрастичних дієслів іспанської мови в словниках.

Постановка загальної проблеми та її зв'язок з науковими завданнями. В іспанській мові з притаманним їй аналітизмом дієслово є провідною когнітивно-дискурсивною категорією, що бере активну участь у процесах категоризації, концептуалізації та вербалізації інформації, від ґрунтового дослідження яких відштовхується когнітивна лінгвістика [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7]. Яскравим прикладом цього є службові дієслова перифрастичних конструкцій іспанської мови, які набувають статусу головного формотворчого елемента цих аналітичних одиниць, надаючи їм значення певних характеристик дії, вираженої неособовою формою смислового

дієслова. У цьому зв'язку не викликає сумнівів актуальність дослідження концептуальної структури службових дієслів перифраз іспанської мови, котрі виявляються тими потенційними інформаційними джерелами, на базі яких формуються лексико-граматичні одиниці з більш абстрактним значенням.

Постановка завдання дослідження передбачає визначення закономірностей явища перетворення номінативних дієслів *ponerse*, *echar(se)*, *romper*, *liarse*, *dar*, *arrancar*, *disparar*, *arrojar*, *soltarse*, *meterse*, *salir* на перифрастичні в процесі метафоризації їх денотативних значень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом багато уваги науковців-філологів приділяється такій проблемі, як лексикалізація граматики, розглянутої з позицій когнітивізму (О. С. Кубрякова, В. З. Демьянков та ін.). Ця тенденція базується на положенні про те, що слово здатне репрезентувати й замінити в свідомості людини певний осмислений нею фрагмент дійсності, і внаслідок цього оперувати ним у процесах розумової та мовленнєворозумової діяльності [3:51–52]. У цьому зв'язку зовсім в іншому світлі постає досі неузгоджене серед іспаністів питання про граматизацію службових дієслів перифрастичних конструкцій, котре ніколи не розглядалося з точки зору когнітивних механізмів, задіяних мовцем з метою концептуалізації й вербалізації сприйнятої реальної дії за допомогою таких абстрактних аналітичних утворень. З іншого боку це питання нерозривно пов'язано з проблемою кодування/ декодування складних мовних структур, яка неодноразово обговорювалася в дослідженнях таких науковців, як А. Р. Лурія [8], В. Б. Касевич [9], Т. В. Булигіна, А. Д. Шмельов [10], Д. М. Рамендик, Ф. М. Зонабенд, А. Н. Клименко [11] та багатьох інших. Аналізу зазначеної проблематики на прикладі конкретних іспанських дієслів *ponerse*, *echar(se)*, *romper*, *liarse*, *dar*, *arrancar*, *disparar*, *arrojar*, *soltarse*, *meterse*, *salir* і присвячено цю роботу.

Наукові результати. Інхоативні дієслівні перифрази разом із дуративними, термінативними, ітеративними та преінхоативними перифрастичними конструкціями входять до блоку фазових дієслівних перифраз іспанської мови, що позначають різні фази дієслівної дії і виступають, у такий спосіб, лексико-граматичними засобами вираження категорії аспектуальності. Ядром інхоативної

мікросистеми є конструкції, утворені за допомогою дієслів *emprezar, comenزار, iniciar* “починати”. Вони посідають особливе місце серед інших дієслів, здатних утворювати інхоативні аналітичні конструкції з неособовими формами дієслова, оскільки вживаються в своєму прямому денотативному значенні. Однак, в інших дієслівних перифразах, що складають синонімічний ряд інхоативної мікросистеми, дієслова, які виступають в якості службових елементів конструкцій, за своїм денотативним значенням не є інхоативними. Це дозволяє висунути гіпотезу про їх поетапне перетворення з номінативних дієслів на службові, перифрастичні дієслова аналітичних конструкцій, відповідно до якої під дію метафоричного поля потрапляє пряме, денотативне значення дієслова, яке в більшості випадків формально розташовується в словникових статтях на першій позиції і на базі якого можуть виникати інші, вже конотативні значення. Внаслідок цього, отримуючи статус перифрастичного, дієслово одночасно набуває біядерної семантичної структури, оскільки відтепер поєднує в собі 2 значення: реальне денотативне та ірреальне метафоризоване [12:273]. Розглянемо концептуально-семантичні характеристики дієслів, що виступають об’єктом цього дослідження (див. Табл.1).

Таблиця 1

Концептуально-семантична структура дієслів-службових елементів інхоативних дієслівних перифраз сучасної іспанської мови

Дієслово	Денотативне значення	Тлумачення	Концептуальна структура
<i>Ponerse</i>	розташуватися	colocarse en un sitio o lugar una persona o cosa	РОЗМІЩУВАТИ ПРОСТІР ЛЮДИНА РІЧ
<i>Echar(se)</i>	кидати(ся)	hacer que una cosa vaya a parar a alguna parte dándola un impulso	ЗРОБИТИ РІЧ ОПИНІТИСЯ МІСЦЕ ІМПУЛЬС
<i>Romper</i>	рвати, розривати	separar con más o menos violencia las partes de un todo	РОЗДІЛИТИ РІЗКІСТЬ ЧАСТИНИ ЦІЛОГО
<i>Liarse</i>	загорнутися, переплестися	envolverse sujetándose con cuerda, mezclarse	ЗАКРУТИТИСЯ МОТУЗКА ЗАПЛУТАТИСЯ

Dar	дати, надати; <i>розм.</i> вдарити	traspasar uno graciosamente a otro el dominio que tiene en sí sobre alguna cosa; golpear	ПЕРЕДАТИ РІЧ ВЛАСНІСТЬ СТУКНУТИ
<i>Arrancar</i>	вирвати з коренем	sacar con violencia una cosa de raíz	ДІСТАТИ КОРІНЬ РІЗКІСТЬ РІЧ
<i>Arrojar</i>	кидати	lanzar, impulsar con violencia una cosa, de modo que recorra una distancia, movida del impulso que ha recibido	КИДАТИ РІЗКІСТЬ ІМПУЛЬС РІЧ
<i>Disparar</i>	стріляти	hacer que una máquina despidiera el cuerpo arrojado; arrojar o lanzar el proyectil	ІМПУЛЬС МЕХАНІЗМ ПОСИЛАТИ ФІЗИЧНЕ ТІЛО СНАРЯД
<i>Soltarse</i>	відв'язатися, розв'язатися	desatarse o desceñirse	УСУНУТИ ПЕРЕШКОДИ ВІЛЬНИЙ РУХ
<i>Meterse</i>	покласти собі, забиратися	introducir o incluir una cosa dentro de otra o en alguna parte; introducirse en alguna parte	ПОМІСТИТИ РІЧ УСЕРЕДИНУ ЗАЛІЗТИ
<i>Salir</i>	виходити	pasar de la parte de adentro a la de afuera	ПЕРЕЙТИ ЗСЕРЕДИНИ НАЗОВНІ

Порівняльний аналіз наведених у таблиці концептуально-семантичних характеристик номінативних дієслів, які здатні виконувати функції формотворчих елементів інхоативних дієслівних перифраз іспанської мови, переконливо свідчить про те, що всі вони за своєю семантикою належать до ряду так званих “примарних” позначень, тобто є назвами конкретних дій, що мають наочну фізичну природу. Саме вербалізація таких конкретних концептів завжди передуює вербалізації абстрактних понять [3:58]. Тобто в нашому випадку опанування більш складним абстрактним поняттям ПОЧАТКУ ДІЇ відбувається шляхом його асоціативного порівняння з більш простими конкретними наочними діями, звичними для повсякденного життя людини. При цьому наявність у концептуальній структурі цих “примарних” дієслів певних мікроконцептів у подальшому зумовлює появу того чи іншого відтінку розпочинання дієслівної дії, притаманного конкретній дієслівній перифразі як аналітичній одиниці, оскільки під вплив дії метафоричного поля підпадає саме окремий мікроконцепт, який викликає в мозку певну

асоціацію з тим складним абстрактним фрагментом дійсності (у нашому випадку, характеристикою початку дієслівної дії), що концептуалізується й вербалізується. Таким чином, умовою прояву феноменального явища перетворення номінативного дієслова на перифрастичне, що в свою чергу спричиняє утворення нової лексико-граматичної одиниці – дієслівної перифрази, є обов'язкова образна зміна елементів його концептуальної структури внаслідок процесу метафоризації (див. схеми механізму поетапного перетворення номінативного дієслова на перифрастичне в процесі метафоризації, наведені в роботах [12; 13; 14]).

Зіставлення значення інхоативних дієслівних перифраз як самостійних аналітичних одиниць із номінативними значеннями дієслів, що їх утворюють, уможливорює визначення таких закономірностей механізму їх поетапного перетворення на перифрастичні в процесі метафоризації:

1. Найбільш нейтральною за відтінком значення розпочинання дієслівної дії є інхоативна перифраза *ponerse + a + infinitivo*, хоча фундаментальна різниця між цією конструкцією та ядерною конструкцією інхоативної мікросистеми *empezar + a + infinitivo* полягає в тому, що перша передбачає більший ступінь активності суб'єкта у розпочинанні дії [15:49–50]. Вважаємо, що такий відтінок значення інхоативності виникає внаслідок того, що в процесі утворення перифрастичної конструкції з дієсловом *ponerse* в якості службового елемента, тобто перетворення його з номінативного на перифрастичне, під вплив дії метафоричного поля підпадає мікроконцепт РОЗМІЩУВАТИ, який імплікує активні дії суб'єкта, спрямовані на певний об'єкт. Порівняймо: (1) *Empezamos a trabajar*. (2) *Nos pusimos a trabajar*. Якщо в прикладі (1) об'єктивно вказується на початок нової дії, тобто крім вираження значення інхоативності ця конструкція виконує ще й дейктичну функцію [16:89–90], то у прикладі (2) міститься відтінок значення певної рішучості суб'єкта, його зусиль, спрямованих на те, щоб розпочати дію.

2. Інхоативні дієслівні перифрази *echar(se) + a + infinitivo*, *romper + a + infinitivo*, *arrancar + a + infinitivo*, *disparar + a + infinitivo*, *arrojar + a + infinitivo* мають відтінок різкого інтенсивного початку дії, що, на нашу думку, зумовлено наявністю в концептуально-семантичній структурі їх перифрастичних дієслів

мікроконцептів РІЗКІСТЬ, ІМПУЛЬС. Конструкція *soltarse + a + infinitivo* деякими дослідниками вважається синонімічним варіантом перифрази *romper + a + infinitivo*, але вживається у більшості випадків з дієсловами *andar* “ходити”, *hablar* “говорити”, а також *bailar* “танцювати”, *nadar* “плавати”, *escribir* “писати” та ін., позначаючи в цьому випадку початок дії після певних вагань, нерішучості або певного періоду підготовки [15:51]: (3) *Al fin y al cabo Juan se soltó a bailar en la disco* (= раніше він не вмів танцювати або не наважувався). (4) *Mi niño se soltó a hacer salto al cabo de cuatro semanas de clases de gimnasia* (= знадобилося чотири тижні підготовки для того, щоб дитина почала робити сальто). Маємо всі підстави стверджувати, що такий відтінок значення інхоативності є наслідком метафоризації номінативного значення дієслова *soltarse*, у концептуально-семантичній структурі якого містяться концепти УСУНУТИ ПЕРЕШКОДИ та ВІЛЬНИЙ РУХ. Саме вони викликають у мозку мовця певну асоціацію з абстрактним поняттям початку дії після періоду вагання чи підготовки, що концептуалізується, а потім вербалізується у формі інхоативної дієслівної перифрази *soltarse + a + infinitivo*. Інша інхоативна перифрастична конструкція із значенням різкого, несподіваного початку дії – *salir + gerundio*. Вона є часто вживаною, але обмежується смисловими дієсловами з лексико-семантичного поля руху, як-то *correr* “бігти”, *volar* “летіти”, а також *decir* “казати” та його синонімами: (5) *Al acercarse el niño demasiado, los pájaros salieron volando y pronto desaparecieron en el azul infinito*. (6) *Después de enumerar todas las preguntas del examen, el profesor salió diciendo que no lo tendríamos al final del año* (= несподівано сказав, здивувавши всіх). Вважаємо, що в даному випадку асоціація з різким початком дії утворилася на основі денотативного значення дієслова *salir*, оскільки ПЕРЕЙТИ ЗСЕРЕДИНИ НАЗОВНІ завжди має на увазі різку зміну просторової ситуації, початок чогось нового, невідомого. Крім того, на нашу думку, приєднання до перифрастичного дієслова *salir* смислового компонента у формі герундія, а не інфінітива, як у переважній більшості інхоативних дієслівних перифраз, і як наслідок, відсутність елемента-зв’язки, свідчить про наявність ще одного асоціативного зв’язку, але не на смисловому, а на формальному рівні, оскільки в своєму прямому значенні “вийти з якогось місця” дієслово *salir* часто вживається з герундієм, що виконує синтаксичну функцію

обставини способу дії: (7) *Salimos del aula discutiendo sobre el problema recién planteado por el profesor.*

3. Інхоативна дієслівна перифраза *liarse + a + infinitivo* дуже часто вживається в розмовній іспанській мові із значенням “розпочати якусь дію й уплутатися, втягнутися в неї з можливим відтінком збентеження” [15:24]: (8) *Si se lía a hablar de la política, no hay quien lo pare.* Є цілком очевидним, що таке значення цієї конструкції утворилося завдяки метафоризації денотативного значення дієслова *liarse*, в концептуально-семантичній структурі якого міститься мікроконцепт ЗАПЛУТАТИСЯ.

4. Значення інхоативної дієслівної перифрази *meterse + a + infinitivo* вказує на розпочинання суб’єктом такої дії, яку він у принципі не здатен зробити або не є впевненим у якості її завершення [15:23]. Вважаємо, що такий смисловий відтінок утворився внаслідок виникнення у мозку мовця серії асоціацій, пов’язаних з денотативним значенням дієслова *meterse*: ЗАЛІЗТИ → УТРУТИТИСЯ → СУНУТИСЯ ЩОСЬ РОБИТИ: (9) *Se metió a reparar un interruptor y estropeó todo el mecanismo de calentamiento.*

5. Ще одна інхоативна конструкція *darle (a uno) + por + infinitivo* характеризується дуже частотним вживанням (у всіх часових формах) у сучасній іспанській мові. Вона виражає початок дії як певною мірою перебільшеної, неочікуваної або невиправданої [15:28]. У цьому зв’язку на думку спадає схожа конструкція української мови *стукнути в голову*, тому що в розмовному мовленні іспанське дієслово *dar* може вживатися в значенні “вдарити, стукнути”. З нашої точки зору, саме цей мікроконцепт концептуально-семантичної структури аналізованого дієслова, підпадаючи під дію метафоричного поля, викликає асоціацію з абстрактним значенням ПОЧАТКУ ДІЇ з відтінком несподіваності, яке й надається всій конструкції як аналітичній одиниці: (10) *Este verano me ha dado por cortarme el pelo* (= раптом, без жодної об’єктивної причини).

6. Іншим фактором, який впливає на значення дієслівної перифрази як єдиного цілого, є наявність тієї чи іншої єднальної ланки як формотворчого елемента конструкції. У переважній більшості досліджуваних в цій статті інхоативних дієслівних перифраз (9 із 11) цим елементом-зв’язкою є прийменник *a*, що видається цілком логічним, зважаючи на те, що одне з найбільш

поширених граматичних значень цього прийменника полягає у вираженні напрямку або мети руху [17:242]. Оскільки початок будь-якої дії можна уявити, як її розгортання по осі часу у напрямку ЗВІДСИ → ТУДИ, а значення напрямку або мети руху, логічно відображає той самий концепт ЗВІДСИ → ТУДИ, можна припустити, що в процесі категоризації досвіду в мозку носіїв іспанської мови виникла певна асоціація, яка базувалася на однаковому концепті і спричинила, таким чином, становлення форми інхоативних дієслівних перифраз саме в такому вигляді [18]. Що стосується дієслівної перифрази *darle (a uno) + por + infinitivo*, з нашої точки зору вживання саме цього прийменника в її структурі зумовлено наявністю в нього граматичного значення, яке передає об'єктні відношення, аналогічні тим, що має орудний відмінок в українській мові [17:256]. Адже, якщо припустити, що відтінок значення несподіваного, безпідставного початку дії, притаманний цій перифразі, утворився внаслідок метафоризації мікроконцепту ВДАРИТИ, наявного в концептуально-семантичній структурі дієслова *dar*, то цілком можливо, це спричинило й вибір прийменника *por* як елемента-зв'язки, оскільки значення “вдарити, стукнути” логічно пов'язано з об'єктними відношеннями орудного відмінку: *вдарити чим?*

Висновки та подальші перспективи досліджень. Наведені факти свідчать про те, що дієслова *ponerse, echar(se), romper, liarse, dar, arrancar, disparar, arrojar, soltarse, meterse, salir* набуваючи статусу перифрастичних дієслів аналітичних інхоативних конструкцій іспанської мови, постають у ментальному просторі мовця як біядерні семантичні структури, оскільки поєднують у собі 2 значення: реальне денотативне та ірреальне метафоризоване інхоативне. Такі отримані результати дослідження дозволяють розглядати динаміку створення дієслівної перифрази як процес поступового зближення між собою реальних й ірреальних значень перифрастичного дієслова та його подальшого поєднання з дієсловом смисловим, внаслідок чого виникає узгоджена характеристика дієслівної дії. Важливу роль у цьому процесі відіграє елемент-зв'язка, наявність або відсутність якого зумовлено або асоціативними зв'язками із синтаксичними структурами, в яких зазвичай уживаються досліджувані дієслова в їх прямих значеннях, або існуванням спільних мікроконцептів у концептуальних структурах

єднальної ланки та інших формотворчих елементів конструкції. Таким чином, маємо всі підстави стверджувати, що процес створення дієслівної перифрази протікає за сценарієм імовірної моделі кодування [19], яка дозволяє індивіду реалізувати в динамічному режимі мислення категоризацію, метафоризацію, концептуалізацію значень окремих мовних елементів як потенційних складових конструкції і синтезувати їх у самостійну аналітичну одиницю із спільним значенням.

Крім того, позначаючи різні відтінки абстрактного метафоризованого концепту ПОЧАТКУ ДІЇ, досліджувані перифрастичні дієслова не просто означають певну дію, а вказують векторну спрямованість на вираження конкретної фазової характеристики дії, вербалізованої смисловим дієсловом. Звідси випливає, що спеціальний маркер для позначення особливого статусу перифрастичних дієслів іспанської мови в словниках на прикладі досліджуваних у цій статті дієслів може мати такий вигляд:

echar + a + inf *інхоам.*; *salir* + gerund. *інхоам.*; *dar(le)* + por + inf *інхоам.* Знак вектора вказує на спрямованість здатності перифрастичного дієслова виражати певну характеристику дієслівної дії, а над і під цим знаком вказуються можливі комбінаторні варіанти конструкцій.

Отже, проведені дослідження теоретично обґрунтовують закономірності процесу граматизації, або метафоризації службових дієслів перифраз іспанської мови та практично підтверджують висунуту гіпотезу щодо поетапного перетворення номінативного дієслова на перифрастичне. Таким чином, отримані наукові результати можуть бути корисними для лінгвістики, підвищуючи потенціал знань у таких її галузях, як когнітивна теорія, нефлективна морфологія, прагматика, теоретична граматики іспанської мови, теорія та практика перекладу з іспанської мови на українську і тому цей напрям досліджень має реальну наукову перспективу для подальшого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Лакофф Дж.* Мышление в зеркале классификаторов / Джордж Лакофф; [пер. с англ.] // Новое в зарубежной лингвистике / ред. В. В. Петров и В. И. Герасимов. – Вып. 23. – М.: Прогресс, 1988. – С. 12–51.
2. *Демьянков В. З.* Когнитивизм, когниция, язык и лингвистическая теория / Валерий Закиевич Демьянков // Язык и структуры представления знаний: сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Елена Самойловна Кубрякова. – М.: ИНИОН РАН, 1992. – С. 39–77.
3. *Кубрякова Е. С.* Части речи с когнитивной точки зрения: [монография] / Елена Самойловна Кубрякова. – М.: Ин-т языкознания РАН, Тамбовск/

гос. ун-т, 1997. – 327 с. 4. *Кубрякова Е. С.* Глаголы действия через их когнитивные характеристики / Елена Самойловна Кубрякова // Логический анализ языка. Модели действия : сб. науч.-аналит. обзоров / отв. ред. Елена Самойловна Кубрякова. – М. : ИНИОН РАН, 1992. – С. 84–90. 5. *Вежбицкая А.* Семантические универсалии и описание языков / Анна Вежбицкая ; [пер. с англ.: А. Д. Шмелев]. – М. : Языки русской культуры, 1999. – 780 с. 6. *Бэбби Л.* К построению формальной теории “частей речи” / Л. Бэбби; [пер. с англ.] // Новое в зарубежной лингвистике / ред. Борис Юрьевич Городецкий. – Вып. 15. – М. : Прогресс, 1985. – С. 171–203. 7. *Грамматическая семантика глагола и имени в языке и речи* : сб. науч. тр. / Донецк, ДГУ. – К. : Наукова думка, 1988. – 130 с. 8. *Лурия А. Р.* Язык и сознание : [монография] / Александр Романович Лурия ; [под ред. Е. Д. Хомской]. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1998. – 416 с. 9. *Касевич В. Б.* Языковые структуры и когнитивная деятельность // Язык и когнитивная деятельность. – М. : Наука, 1989. – С. 8–18. 10. *Булыгина Т. В.* Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики) / Т. В. Булыгина, А. Д. Шмелев. – М. : Школа “Языки русской культуры”, 1997. – 574 с. 11. *Рамендик Д. М.* О значении когнитивных и коммуникативных свойств в понимании вербальных и невербальных сообщений / [Д. М. Рамендик, Ф. М. Зонабенд, А. Н. Клименко] // Психологический журнал. – 1994. – Т. 15, № 5. – С. 80–88. 12. *Підпригора Ю. Г.* Денотативні й метафоризовані значення службових дієслів у перифразах сучасної іспанської мови / Юлія Георгіївна Підпригора // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. праць / відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – К. : Логос, 2007. – Вип. 11. – С. 269–274. 13. *Підпригора Ю. Г.* Концептуально-семантичні характеристики дієслова *dejar* як службового елемента перифрастичних конструкцій іспанської мови / Юлія Георгіївна Підпригора // Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. праць / відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – К. : Видав. центр КНЛУ, 2008. – Вип. 20. – С. 183–188. 14. *Підпригора Ю. Г.* Концептуально-семантичні характеристики дієслів із модальними значеннями як службових елементів дієслівних перифраз іспанської мови / Юлія Георгіївна Підпригора // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. праць / відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – К. : Логос, 2009. – Вип. 15. – С. 315–325. 15. *Fente R.* *Perífrasis verbales* / [R. Fente, J. Fernández, L. G. Feijoo]. – Madrid : EDI-6, 1983. – 141 p. 16. *Підпригора Ю. Г.* Функціональні характеристики заперечення в системі дієслівних перифраз сучасної іспанської мови : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05 “Романські мови” / Юлія Георгіївна Підпригора ; Київськ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2001. – 207 с. 17. *Виноградов В. С.* Грамматика испанского языка : [учеб. пособ. для ин-тов и фак-тов иностр. яз.] / Венедикт Степанович Виноградов. – [4-е изд., испр. и доп.]. – М. : Высшая школа, 2000. – 432 с. 18. *Підпригора Ю. Г.* Роль приименникового компонента дієслівних перифраз сучасної іспанської мови у вербалізації абстрактних концептів / Юлія Георгіївна Підпригора // Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. праць / відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – К. : Видав. центр КНЛУ, 2004. – Вип. 12. – С. 205–210. 19. *Підпригора Ю. Г.* Імовірна енергетична модель процесу декодування висловлювання / Юлія Георгіївна Підпригора // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. праць / відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – К. : Логос, 2006. – Вип. 9. – С. 215–220.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

20. *Испанско-русский словарь современного употребления* / [сост. Александр Викторович Садиков, Борис Петрович Нарумов]. – [2-е изд.]– М. : Русский язык, 1998. – 748 с. 21. *Corona : Lengua española.* – León : Everest, 1980. – 1568 p. 22. *Cervantes: Diccionario manual de la lengua española* : [в 2-х т.]. – La Habana : Pueblo y Educación, 1976. – 1432 p.